

Fuggerei (Fuggerovo městečko)

Fuggerovo městečko založil Jakob Fugger Bohatý 1521 pro chudé obyvatelé Augsburgu. Nájem na jeden rok (bez topení) stojí do dnešní doby nominální cenu jednoho Rhýnského zlatého, což je aktuálně 0,88 euro a tři motlitby za příznivce a celou Fuggerovu rodinu. Ve 140ti bytech v 67 domcích bydlí současně 150 lidí. Nejprominentnějším obyvatelem Fuggerova sídliště byl Franz Mozart, pradědeček skladatele Wolfganga Amadea Mozarta.

Fuggerovo městečko je nejstarším sociálním sídlištěm světa. Jedinečné je nejenom stáří tohoto zařízení, ale také kontinuita. Dodnes je sociální sídliště financováno nadací. A dodnes platí tato koncepce jako příklad jiným. Fugerei je nejenom stálým architektonickým příkladem. Co platilo již málem před 500 lety jako vzor je, že Jakob Fugger pomáhal k svépomoci, takže se obyvatelé necítili jenom jako příjemci milodarů. Byl podněcovatelem požadavků reformátora Martina Luthera a později katolických sociálních reformátorů daleko předtím.

„Fuggerei“ – celek s osmi uličkami a sedmi branami – je „město ve městě“ s vlastním kostelem, „hradbami“ a „městskými branami“. Epigramy nad třemi branami a kamenné erby s liliemi připomínají rodinu zřizovatelů. Hlavními stanovišti prohlídky jsou Fuggerei muzeum (při vstupu do Střední uličky č. 14 – na fasádě tohoto domku je umístěna památní deska na pradědečka Wolfganga Amadea Mozarta), kostel sv. Markuse u „Markusplätzle“ (Markusovo náměstíčko) a arkýř na „Höchstetter“ domě v Jakobově ulici. V tomto stavení je dnes umístěna správa Fuggerova městečka. Popisy na fasádách vysvětlují dnešní nebo bývalé funkce různých budov ve Fuggerově městečku a pozoruhodné detaily sociálního sídliště. Ukázkový byt v ulici Ochsengasse (Volská ulička) 51 prezentuje současný život obyvatel Fuggerova městečka. Dokumentace o zničení tohoto zařízení ve 2. světové válce a jeho pozdější rekonstrukce se nalézá v protileteckém krytu, který byl v létě r. 2008 opět zpřístupněn a nyní slouží jako výstavní prostory. Texty na fasádě objasňují současnou neboli dřívější funkci stavby, jakožto i další pozoruhodné detaily. Pomník zakladatele Jakoba Fuggera se nalézá v parku před krytem.

Vstup do „Fuggerei“
Jakoberstraße (Jakobova ulice)

Muzeum „Fuggerei“
Mittlere Gasse 13 a 14
(Prostřední ulička)

Fuggerei-Shop (Nebeský
obchůdek, kavárna a pivní
zahrada), Ochsengasse
(Volská ulička)

Byt ve Fuggerově městečku
ulice Ochsengasse 51
(Volská ulička)

Protiletecký kryt, expozice
o zničení a rekonstrukci
Fuggerei, vstup z parku

Co shlédnete

Muzeum (Fuggereimuseum)

V muzeu jsou vystaveny tři původně dochované místnosti, které zobrazují bydlení za bývalých časů. V roce 2006 byl nově zařízen moderní didaktický úsek Fuggerova muzea, kde je pomocí filmů, textů, snímků a jiných exponátů zobrazena historie Fuggerů a Fuggerova městečka.

Ukázkový byt

Neobydlený, kompletně zařízený byt v ulici Ochsengasse 51 (ve Volské uličce), je ukázkou dnešního standardu bydlení obyvatel „městečka ve městě“. Dokumentární film je věnován rodině Fuggerů.

Protiletecký kryt

Stálá expozice „Fuggerovo městečko za 2. světové války – zničení a rekonstrukce“ se nachází v protileteckém krytu, postaveném krátce po vypuknutí 2. světové války. Zachycuje osud městečka a jeho obyvatel v období nacismu a dobu poválečné obnovy. Texty a fotografie, film a zvukové záznamy spolu s dalšími exponáty z 2. světové války dokumentují bombové nálety na Augsburg a poválečnou rekonstrukci „Fuggerei“ a města Augsburgu. Zahájení výstavy v létě r. 2008.

Fuggerei-Shop „Himmlisches Fuggerei-Lädle“

(Nebeský obchůdek)

Nebeský obchůdek je muzeální stánek Fuggerova městečka, kde jsou nabízeny suvenýry a literatura zabývající se Fuggery a Augsburgem. Najdete zde také malou kavárnu a při pěkném počasí je možné posedět v dojemné pivní zahradě.

Další informace

Otevírací doba

duben – říjen ..... 8 – 20 hod.
listopad – březen ..... 9 – 18 hod.

Ceny

vstupné pro dospělé ..... 2 €
děti ..... 1 €

Celoroční vstupenka pro Augsburgčany ..... 10 €
Třídy až do 25 studentů/žáků
(2 učitelky/učitelé) ..... 12,50 €

Webové stránky – www.fugger.de

Webové stránky informují o Fuggerově městečku a jsou v současné době lokalizovány v těchto jazycích: němčina, angličtina, italština, francouzština, čeština, švédština, japonština a čínština.

Knižecí a hrabecí Fuggerova administrativní nadace
Fuggerei 56 · 86152 Augsburg
telefon 08 21/31 98 81-14 – telefax 08 21/31 98 81-12
www.fugger.de – info@fugger.de

FUGGEREI STUBE

Ein herzliches „Willkommen“ –
„Budte srdečně vítáni“

Toto je tradiční bavorský pozdrav,
který vyjadřuje naturel zdejších obyvatel.

Nabízíme výtečnou místní kuchyni – saláty a čerstvou zeleninu pocházející z Augsburgské tržnice a štavnaté maso z domácích chovů.

Vstup do městečka „Fuggerei“
Jakoberstraße 26
Telefon 08 21/3 08 70
www.fuggerei-stube.de

HOSPODA

PIVOVAR

Tradice a zážitek
„u Krále Flander“

- historické sklepní klenutí
- nefiltrované, přírodně kalné špičkové pivo z vlastního hospodského pivovaru
- švábsko-bavorské speciality
- 100 m od radnice, směrem k dómu
- denně od 11 hodin dopoledne do 1 hodiny v noci

Karolinenstraße 12 – Augsburg
Tel. (0821) 15 80 50
www.koenigvonflandern.de

Fuggerei Fuggerovo sídliště

Nejstarší
sociální sídliště
světa

Co shlédnete

1 Budova seniorady

Při restaurování této stavby byly od roku 1950 integrovány také zbytky rozbořených patricijských domů – například arkýř z domu „Höchstetter“ nebo gotická kaple Leonharda. Zde zasedá seniorada, která je složena ze zástupců tří rodin Fuggerových. Seniorada řídí sociální sídliště dodnes.

2 Administrace

Správní budova na „Markusplätzle“ byla zřízena v nynější podobě až po zničení bombardováním za druhé světové války. Pracuje zde kněžna a hraběcí nadace Fuggerovy administrace, která spravuje ještě dalších osm Fuggerových nadací.

3 Markuskirche (Kostel sv. Markuse)

V roce 1581/82 nechali Markus a Philipp Eduard Fugger tento malý kostel St.-Markuse postavit. Od této doby byl několikrát přebudován. Po zničení ve druhé světové válce musel být nově postaven. Pozoruhodný je epitař Ulricha Fuggera, křtitelnice v renesančním stylu a deska oltáře se zobrazením ukřižování Krista.

4 Škola v „Mesnerhaus“ (v domě kostelníka)

V domě číslo 35 v Herrengasse (v Pánské uličce) se současně nachází sakristie a byt Fuggerova kněze. Toto stavení sloužilo v minulosti jako škola a byl v něm zároveň byt kostelníka kostela sv. Markuse, který byl kromě toho také učitelem ve Fuggerově městečku. Škola byla založena v polovině 17. století.

5 Holzhaus (dřevěný dům)

V domech s čísly 40, 41 a 42 v Herrengasse (v Pánské uličce) se v 16. století prováděla léčba postižených syfilidou. Byla to takzvaná „dřevěná léčba“, protože byly používány extrakty jihoamerických stromů „Guajaků“, které Fuggerova firma dovážela a dokonce jimi zásobovala císaře Maximiliána I. a kardinála Matthäusa Langa.

6 Kašna

Litínová kašna ve tvaru skořepiny stojí na hlavní křižovatce Fuggerova městečka. Na tomto místě stál již v roce 1599 dřevěný výtokový stojan, který byl prvním vodovodním připojením na sociálním sídlišti, jež nechalo město bezplatně položit. V roce 1744 byla tato dřevěná studna vyměněna za kamennou.

7 Ochsengasse (Volská ulička)

Ulička „Ochsengasse“ vznikla při prvním zvětšení areálu Fuggerova sídliště. Na jejím konci je takzvaná Volská brána, kterou je jediný možný přístup do sídliště po 22 hodině. Tudy pouští ponocný po uzavření bran pozdní navrátilce, kteří mu za to dávají nepatrný příspěvek (obol). Na vnější straně brány je umístěn epigram a erb rodiny zřizovatelů nadace.

8 Obytný dům France Mozarta

Od roku 1681 žila v prvním patře čísla 14 ve „Mittlere Gasse“ (Střední ulička) rodina France Mozarta. Připomíná to pamětní deska na fasádě. Pradědeček skladatele Wolfganga Amadea Mozarta tam údajně pracoval jako stavitel Fuggerova městečka. Zemřel zde v dubnu 1694. Domek s číslem 14 slouží dnes jako vchod do „Fuggerei“ muzea.

9 Domek číslo 13

V domku s číslem 13 ve Střední uličce (Mittlere Gasse) je umístěna část „Fuggerei“ muzea. Tamní byt v přízemí je takřka jediný dochovaný byt v původním stavebním slohu. Návštěvníci tohoto domku (vchod do muzea přes dům číslem 14) uvidí kuchyň, obývací pokoj a ložnici s historickým zařízením.

10 Místnost pro nemocné

Kolem roku 1520 byla založena ošetřovací stanice pro zaměstnance a zřízence, která byla až do 17. století používána. V domě číslo 6 bylo místo pro maximálně 6 nemocných. K dispozici tam byla také malá knihovna. Skrze sousední uličku (Saugasse) tekli potůček, jehož voda byla bezpodmínečně nutná pro péči pacientů.

11 Ochsengasse 52 (Volská ulička)

V prvním patře věže žila první oběť „honů na čarodějnice“ v Augsburgu. Jmenovala se Dorothea Braunová a byla ošetřovatelkou v místním špitále. Její jedenáctiletá dcera ji nařkla z čarodějnictví, ke kterému se čtyřiceti-osmiletá matka přiznala po útrpném výslechu na mučidlech. Byla říšským soudem odsouzena k trestu smrti 25. září 1625. Ještě týž den jí byla setnuta hlava a tělo bylo spáleno.

12 Pomník Jakoba Fuggera

Bronzová busta Jakoba Fuggera (1459 – 1525), umístěná v malém parčíku městečka „Fuggerei“, byla zhotovena v roce 2007 dle sádrové předlohy sochaře Hanse Ladnera. Původně byla předlohou k mramorové bustě, umístěné v r. 1967 ve Walhalle nedaleko města Řezna. Tuto svatyni nechal postavit bavorský král Ludvík I. v letech 1830 až 1842 pro slavné osoby německého jazyka.

- 1 vchod
- 2 pokladna
- 3 muzeum
- 4 protiletecký kryt
- 5 ukázkový byt
- 6 Fuggerei-obchod
- 7 pivní zahrada
- 8 WC
- 9 parkoviště pro autobusy

Zvláštnosti a detaily

A Pamětní desky

Desky nad třemi branami Fuggerova městečka připomínají rodinu příznavce nadace. Jakob Fugger založil také ve jménu svých bratrů Georga a tehdy už zemědělného bratra Ulricha (Udalricha) sociální sídliště v roce 1521 „za blaho vašeho města a mnoho vroucí vděčnosti za od Boha přijaté jmění, v pobožnosti a z velkodušné štědrosti“.

B Sluneční hodiny

Od rekonstrukce Fuggerova městečka po druhé světové válce jej zdobí sluneční hodiny na jižním štítu kostela sv. Markuse podle pro Fuggery platného hesla „Prospějví času“. Kolem roku 1707 zde byly kromě slunečních hodin k vidění i malby, na nichž byl znázorněn ochránce této kaple.

C Čerpadlo

Čerstvou vodu si obyvatelé čerpali ze studní, které byly na různých místech sociálního sídliště k dispozici. Od roku 1715 žil ve „Fuggerei“ studnař, který byl zodpovědný za zařízení, údržbu a čištění vodního potrubí, studní a jednoho potůčku tekoucího kolem „Fuggerei“.

D Erb lilíí

Dva kamenné erby s lilíemi v oblouku brány v Pánské uličce (Herrengasse) připomínají rodinu zřizovatelů nadace. Erb lilíí byl Fuggerům zapůjčen v roce 1473 jako dík za to, že vybavili císaře Friedricha III. a jeho syna Maximiliána I. látkami a tkaninami, které byly zapotřebí pro námluvy nevěsty. Ulrich Fugger i jeho bratrové se od té doby nazývali jako „Fugger od lilíí“.

E Číslování domků

Gotické číslovky z roku 1519 pořadově umístěné na domech tohoto sociálního sídliště byly pravděpodobně prvním očíslováním domů v Augsburgu. Tehdy bylo označeno 52 domků. Gotické číslovky jsou dnes jenom částečně dochovány. Od roku 1973 je ve „Fuggerei“ 67 domků.

F Dveře

Každý byt ve „Fuggerei“ má vlastní domovní vstup. Tím mají obyvatelé jistotu, že bydlí ve vlastním a že jsou „domácími pány“. S tím je také spojeno to, že není jejich chudoba na první pohled viditelná. Dveře a nadpraží mají různé formy. Je to proto, že byly používány i na předchozích staveních.

G Figurální zobrazení svatých

Různé zobrazení svatých – jako archanděla Michaela na rohu jednoho domku u „Markusplätzle“ (Markusově náměstíčku) nebo Panny Marie nad vchodem – všude ve „Fuggerei“ se nachází zobrazení Bohorodičky, andělů a dalších svatých postav. Je to důkaz toho, že obyvatelé jsou katolíci. Částí nájmu jsou totiž tři modlitby denně, z nichž jednou Ave Maria je za jejich příznavce Fuggery.

H Domovní zvonce

Domovní zvonce u vchodů mají prý proto individuální tvary, aby bylo zajištěno, že obyvatelé i v noci při neosvětlených uličkách najdou správný vchod do svého domku. Dnes jsou všechny uličky celou noc osvětleny. Ve „Fuggerei“ existuje stále ještě osvětlení plynem – je poslední v Augsburgu.

I Komíny

Střechy zdobí více než sto různých tvarovaných komínů. Jsou to tzv. „ruské komíny“, které počátkem 19. století nahradily původní. Každý byt má vlastní komín. Původně se topilo dřevem, dnes jsou byty vytápěny plynem.

J Schodišťový štít

Přestože bylo Fuggerovo městečko plánováno jako sídliště řadových domků pro chudé Augsbuřčany, nehlédlo se pouze na čistou funkčnost, ale rovněž na architektonickou kvalitu provedení. Stavební mistr Thomas Krebs zdobil schodišťové štíty na úzké straně domků typickými gotickými prvky.

SCHLOSSGASTSTÄTTE WELLENBURG

Kníže Fugger vás zve:

Na domácí kuchyni do zámecké restaurace Wellenburg

Otevírací doba:
středa – pondělí, 11 – 22 hodin, úterý zavřeno,
(říjen až březen – pondělí zavřeno)
teplá kuchyně 11 – 14 a 18 – 22 hodin

Zámecká restaurace Wellenburg
Wellenburg 4, 86199 Augsburg
telefon 08 21/4 44 03-0, telefax 08 21/4 44 03-20
info@schlossgaststaette-wellenburg.de
www.schlossgaststaette-wellenburg.de

Navštivte Fuggerovi zámky

Fuggerův zámek v Kirchheim

Otevírací doba:
Cedrový sál: každý den
9 – 12 a 14 – 18 hodin
přední park: každý den 9 – 18 hodin

Fuggerův zámek v Babenhausen

Fuggerovo muzeum: duben až říjen. Otevírací doba:
úterý – sobota, 10 – 12 a 14 – 17 hodin
neděle 10 – 12 a 13 – 18 hodin
park: 10 – 12 hodin

Další informace naleznete: www.fugger.de